

»Veliki oder sveta«

četrta uprizoritev misterija španskega misleca Pedra Calderona de la Barce

petek, 17. septembra 2021, ob 20. uri,

v atriju Doma sv. Jožef Celje

(v primeru dežja uprizoritev v soboto, 18. septembra)

Če bo vse po sreči, nas čaka četrta uprizoritev in s tem sledimo tradiciji Slehernika, ki smo ga uprizorili petkrat. Ponovitve pri takih delih so še kako smiselne, saj po enem letu v besedilih spet odkrijemo nekaj povsem novega, kar nas globlje nagovori.

Doslej je še vedno bilo tako.

Vstop prost – vabljeni!

VELIKI ODER SVETA – kratka predstavitev

Duhovne igre ali misteriji so imeli v Srednjem veku pomembno mesto pri oblikovanju takratnega človeka, ki so ga ohranili tudi v Novi vek. S tem razodevajo svojo trajno vrednost, ki je nadčasovna in vsakemu času, tudi današnjemu, prinašajo svoja velika sporočila. Prav je, da se spogledujemo z novimi oblikami nagovora sodobnega človeka, enako prav pa je, da sežemo tudi po že preizkušenih.

Ko smo se pred leti pri Svetem Jožefu lotili Slehernika, niti malo nismo pričakovali, da nas bo tako nagovoril. Tudi če bi ga nikoli ne uprizorili ali bi na uprizoritev nihče ne prišel, je bil smiseln, saj misterij ni le predstava za obiskovalce uprizoritve, temveč je najprej »misijon« za izvajalce. Nadaljevali smo s kratkim delom Nika Kureta »Bog kliče«, ki ga ohranjamo in se spogledali spet z velikim delom španskega dramatika, Calderona de la Barce, »Veliki oder sveta«. O avtorju tega in tolikih drugih znamenitih del, je naš veliki prevajalec, tudi tega dela; Janko Moder, takole zapisal:

»Kar je bil poznemu srednjemu veku v Italiji Dante, je bil v Španiji v zgodnjem novem veku Calderon. Njegova predhodnika Cervantes in Lope de Vega se resda ponašata z večjo polnostjo življenja, toda Calderonova premoč je jasna in očitna v razvijanju in oblikovanju osnovnih idej, ki si jih je izbiral za svoje dramske stvaritve. Odmikal se je namreč praznemu realizmu in se bolje počutil v modroslovno-simboličnem idejnem svetu. Njegova izrazna sila pa je bila tolikšna, da je blagodejno vplival tudi na sosede, saj se je kmalu francosko, italijansko in celo nemško gledališče zgledovalo po velikem dramatik. Posebno v dobi romantike je imel navdušene občudovalce in je celo samega Goetheja očaral, da je bil do solz ginjen, ko je uprizoril njegovega Stanovitnega princa, o katerem je rekel: »Ko ga prebereš in se dvigne osnovna misel kot feniks, se ti zdi, da še nikoli nisi kaj lepšega bral!«

... Tako je tudi Veliki oder sveta (auto sacramental alegórico, El gran teatro del mundo) ves živ in sodoben, čeprav ima že častitljivo starost tri sto uspešnih let za seboj. S prav tako sodobno poanto se prikupi nam, kot se je prikupil pred sto leti in prej tedanjemu človeku. In prav čas ter večna sodobnost literarnega dela sta tista preskusna kamna, ob katerih spoznamo pravo vrednost umetnine. Le redke so, ki so mogle prestati težavno tristoletno preizkušnjo.«

Drama je morda malo zahtevnejša in ji za lažje razumevanje domačnost v Svetem Pismu dobro dene. Nikakor pa ni pretežka in ne oddaljena tudi preprostejšemu človeku, za katerega je ne nazadnje tudi napisana. Modrost pač ni stvar izobrazbe, temveč srčnosti in žlahtnosti človekove notranjosti.

Veliki mojster, Stvarnik, si zamisli svet, ki mu, kot sodelavcu, zaupa igralce in nadaljevanje dogajanja. Ta postane oder in režiser nadaljnega poteka dogajanja in glede na svobodo, s katero so zaznamovani igralci, se stvari odvijajo kot se. V njih je naravna postava, ki so je deležni s stvarjenjem in tja do Mojzesa, dodana jim je Pisana postava, od Mojzesa do Kristusa, ko nastopi postava milosti, ki traja vse do konca sveta. Mojster jim sicer priskrbi šepetalko, Milost – vest, a jo več ali manj vsi v zaverovanosti v svoj prav in udarjeni s svobodo preslišijo. Življenje tako postane in je igra, v kateri bi bilo potrebno Naravno postavo s pomočjo Pisane postave ohraniti vse do Postave milosti. V to igro smo potegnjeni vsi, ki stopamo skozi zibelko v čas in življenje na tem svetu in skozi rakev spet odhajamo iz časa in tega sveta. V tej igri se večina izgubi, po Milosti pa tudi najde, dokler ne nastopi polnost časov in večna gostija, na katero smo povabljeni. Povabljeni vsi, ali tudi deležniki pa ja nagovor, ki nam ostaja za domačo nalogo.